

Dáta a ich analýza ako súčasť komunitného plánovania sociálnych služieb

Daniel Gerbery

Inštitút pre výskum práce a rodiny

(Ne)banálny úvod: prečo potrebujeme dáta

- Dlhodobý trend „politiky založenej na poznatkoch“ získava v súčasnosti novú dynamiku
- Dáta umožňujú reagovať na skutočné problémy
- Dáta pomáhajú odhaľovať netušené súvislosti
- Dáta umožňujú predikovať budúci vývoj
- Dáta sú predpokladom pre monitorovanie a evaluáciu verejno-politických intervencií (vrátane tvorby sociálnych indikátorov)
- Dáta majú schopnosť posilniť demokratické procesy a schopnosť spoločenskej reflexivity

Prečo potrebujeme dáta II. – čo hovorí Zákon o sociálnych službách

➤ Komunitný plán sociálnych služieb musí obsahovať:

- analýzu stavu
- analýzu požiadaviek
- analýzu demografickej a sociálnej situácie

➤ A to s cieľom:

- určiť ciele a priority
- kvantifikovať kapacity

(...netreba ale zabúdať ani na monitoring a evaluáciu!)

Aké dáta potrebujeme?

► Požiadavky:

- validita
- reliabilita
- dostupnosť a zrozumiteľnosť
- včasnosť
- primerané náklady

► Na základe dát možno vytvoriť indikátory, ktoré by mal mať:

- jasný vzťah k zadefinovaným cieľom
- jasnú normatívnu interpretáciu
- transparentnosť

Čo máme?

Na úrovni obcí

- Sčítanie obyvateľov, domov a bytov SR
- Administratívne údaje ÚPSVARu, Sociálnej poisťovne
- Demografické projekcie

Na úrovni krajov

- EU SILC
- VZPS
- Rodinné účty

Čo potrebujeme?

- Podrobnejšie informácie o životných podmienkach rizikových skupín (príklad – energy poverty)
- Podrobnejšie informácie o zdravotnom stave a typoch zdravotných znevýhodnení
- Informácie o rizikách exekúcie, zadlženosti
- Systematizované informácie o priestorových súvislostiach rizík a znevýhodnení (sociálne vylúčené lokality, deprivované územia, ...)
- Informácie o požiadavkách a preferenciách obyvateľov

Ako generovať potrebné dáta?

- Spolupráca so Štatistickým úradom SR
- Spolupráca s miestne príslušnými úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny
- Vlastné zisťovania/prieskumy: veľká rôznorodosť prístupov v závislosti od toho, čo sa chce zistiť (online prieskumy, fokusové skupiny,....)
- Spolupráca viacerých samospráv pri väčších projektoch. Benefits: úspora nákladov väčšie územné pokrytie, možnosť väčšej špecifikácie a lepšej identifikácie problémov
- V neposlednom rade netreba zabúdať na kvalifikačné predpoklady zamestnancov samospráv

Príklad využitia dát na úrovni obcí – analýza mestskej chudoby v SR

- Ciel': typológia miest v SR z hľadiska ohrozenia chudobou a sociálnym vylúčením
- Spôsob: kvantitatívne metódy predpokladajúce dostupnosť relevantných dát na úrovni miest
- Predpoklad: dátový audit existujúcich dátových zdrojov
- Výsledok: zaradenie miest do skupín podľa rizikovosti

(Viac informácií: Gerbery – Džambazovič, 2017)

Dimenzia	Indikátor	Typ dát	Zdroj dát
Príjmová chudoba	Podiel počtu poberateľov dávky v hmotnej núdzi na počte obyvateľov vo veku 15-64 rokov (%)	Administratívne údaje	ÚPSVAR
Príjmová chudoba	Podiel počtu dlhodobých poberateľov na celkovom počte poberateľov dávky v hmotnej núdzi (%)	Administratívne údaje	ÚPSVAR
Materiálna deprivácia	Podiel počtu bytov s menej než 0,5 obytnej miestnosti na obyvateľa na počte všetkých bytov (%)	Údaje z SODB	ŠÚ SR
Materiálna deprivácia	Podiel počtu bytov bez splachovacieho WC na počte všetkých bytov (%)	Údaje z SODB	ŠÚ SR
Materiálna deprivácia	Podiel počtu bytov bez vane alebo sprchy na počte všetkých bytov (%)	Údaje z SODB	ŠÚ SR
Sociálne vylúčenie	Podiel počtu ľudí bez domova na počte obyvateľov mesta (%)	Údaje z SODB	ŠÚ SR
Sociálne vylúčenie	Prítomnosť a počet koncentrovaných marginalizovaných rómskych osídlení nachádzajúcich sa na okraji alebo mimo mesta	Údaje z Atlasu rómskych komunít	Úrad splnomocnenca vlády pre rómske komunity
Sociálno-demografické charakteristiky	Podiel jednorodičovských domácností na celkovom počte domácností (%)	Údaje zo Stavů a pohybu obyvateľstva	ŠÚ SR
Sociálno-demografické charakteristiky	Podiel detí narodených mimo manželstva (%)	Údaje zo Stavů a pohybu obyvateľstva	ŠÚ SR
Sociálno-demografické charakteristiky	Podiel detí narodených mladým matkám (%)	Údaje zo Stavů a pohybu obyvateľstva	ŠÚ SR

Mestá, ktoré čelia veľmi nepriaznivej situácii vo viacerých oblastiach chudoby a sociálneho vylúčenia súčasne

	Podiel poberateľov DvHN	Podiel dlhodobých poberateľov DvHN	Podiel preľudnených bytov	Podiel bytov bez WC	Podiel bytov bez vane/sprchy
Modrý Kameň	5. kvintil	5. kvintil	5. kvintil	5. kvintil	5. kvintil
Tisovec	5. kvintil	5. kvintil	5. kvintil	5. kvintil	5. kvintil
Sečovce	5. kvintil	5. kvintil	5. kvintil	5. kvintil	5. kvintil
Tornaľa	5. kvintil	5. kvintil	4. kvintil	5. kvintil	5. kvintil
Hnúšťa	5. kvintil	4. kvintil	5. kvintil	5. kvintil	5. kvintil
Jelšava	5. kvintil	4. kvintil	5. kvintil	5. kvintil	5. kvintil
Košice okolie	5. kvintil	4. kvintil	5. kvintil	5. kvintil	5. kvintil
Trebišov	5. kvintil	3. kvintil	5. kvintil	5. kvintil	5. kvintil
Medzev	5. kvintil	3. kvintil	5. kvintil	5. kvintil	5. kvintil
Krompachy	5. kvintil	1. kvintil	5. kvintil	5. kvintil	5. kvintil

Ukazovatele sociálnej a demografickej situácie pre identifikované klastre miest

	Prvý klastor 44 miest	Druhý klastor 11 miest	Tretí klastor 67 miest	Štvrtý klastor 26 miest
Podiel poberateľov DVHN počte obyvateľov vo veku 15-64 rokov (%)	2,3	1,5	2,2	6,4
Podiel dlhodobých poberateľov na celkovom počte poberateľov <u>DvHN</u> (%)	81,4	56,6	72,4	78,1
Podiel poberateľov aktivačného príspevku (%)	19,4	13,2	19,1	46,7
Podiel počtu bytov s menej než 0,5 obytnej miestnosti na obyvateľa na počte všetkých bytov (%)	3,6	5,1	4,1	7,5
Podiel počtu bytov bez splachovacieho WC na počte všetkých bytov (%)	2,2	1,3	1,3	3,9
Podiel počtu bytov bez vane alebo sprchy na počte všetkých bytov (%)	1,5	0,9	1,0	3,9
Podiel počtu ľudí bez domova na počte obyvateľov (%)	0,7	0,1	0,5	1,1
Priemerný počet marginalizovaných rómskych osídlení nachádzajúcich sa na okraji alebo mimo mesta	0,6	0,2	0,5	1,4
Podiel jednorodičovských domácností na celkovom počte domácností (%)	11,6	10,8	11,8	10,1
Podiel detí narodených mimo manželstva (%)	39,5	31,9	40,6	57,4
Podiel detí narodených mladým matkám (%)	2,9	3,4	3,6	16,0
Podiel domácností so 6 a viac členmi na celkovom počte domácností (%)	4,7	7,9	4,5	7,2
Podiel osôb v poproduktívnom veku na celkovom počte obyvateľov (%)	12,7	10,5	12,2	10,6

Ďakujem za pozornosť!

Email: Daniel.Gerber@ivpr.gov.sk